

KIUSAAMISEN VASTAINEN TYÖ PÄIVÄNKEHRÄN KOULUSSA

Lukuvuoden alussa, jo heti ensimmäisenä koulupäivänä, opettaja aloittaa ryhmäyttämisen. Ryhmäyttämisen avulla luodaan pohjaa luokan yhteishengelle, työrauhalle ja ilmapiirille. Ryhmäyttämistä tehdään mm. erilaisten leikkien ja pelien avulla. Leikkien avulla kerrotaan itsestä ja opitaan luokkakavereista. Ryhmäyttäminen jatkuu koko lukuvuoden ja luokan ryhmähenkeä pidetään yllä leikkien, teemojen ja tempauksien avulla. Sosiaalisten- ja kaveritaitojen harjoittelu alkaa samalla kuin aloitetaan luokan ryhmäyttäminen.

Lukuvuoden alussa luokkaan laaditaan säännöt yhdessä oppilaiden kanssa. Säännöt laitetaan näkyville luokan seinälle ja niistä informoidaan myös huoltajia. Lisäksi kerrataan kaikki koulun yhteiset säännöt ja toimintatavat. Näihin sääntöihin palataan aina tarvittaessa.

Ryhmäytymiseen liittyviä harjoituksia tehdään myös eri oppiaineiden tunneilla (ympäristöoppi, uskonto, ET, suomen kieli, liikunta) ja erityisesti KiVa-tunneilla. Näillä tunneilla harjoitellaan myös tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Kaveri- ja tunnetaitoja harjoitellaan päivittäin arjen erilaisissa tilanteissa. Opettaja ohjaa oppilaita toimimaan toinen toisensa huomioiden.

KiVa-toiminta on koko koulun yhteistä kiusaamisen vastaista toimintaa. Luokkatasoisin käydään läpi ohjelmaan liittyviä oppisisältöjä luokanopettajan johdolla. Koulussamme toimii opettajien muodostama Kiva-tiimi, jonne luokanopettaja voi tarvittaessa ohjata toistuvat/jatkuvat kiusaamistapaukset.

Koulussa toteutetaan kummitoimintaa, jossa ensimmäisen luokan oppilaat saavat kummioppilaat viidenneltä tai kuudennelta luokilta. Oppilaat harjoittelevat yhdessä toimimista. Kummi toimii pienemmän oppilaan tukihenkilönä esimerkiksi välitunnilla. Koulussamme on käytössä myös väkkistoiminta. Väkkikset ovat 4-6 -luokan oppilaita, jotka ohjaavat erilaisia leikkejä välitunnilla, leikittävät pienempiä oppilaita ja yrittävät saada mukaan ne oppilaat, joilla ei näytä olevan kaveria välitunnilla. Yksinäisiä oppilaita ohjataan hakeutumaan myös itse väkkisohjaajien luo. Luokanopettaja järjestää ajoittain oman luokan sisällä myös välituntileikkipareja tai -ryhmiä. Tällä pyritään siihen, että oppilaat löytävät uusia leikkikavereita eikä kukaan jää välitunnilla yksin. Tämä tukee oppitunneilla tehtäviä pari- tai ryhmätöitä, kun on jo tutustuttu mahdollisimman moneen luokkakaveriin. Koulussa toimiva oppilaskunta järjestää myös erilaisia teemapäiviä, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja hyvää luokkahenkeä.

Luokassa tehdään lukuvuosittain ilmapiirikysely. Oppilaat vastaavat anonyymisti kouluhyvinvointia ja opiskeluilmapiiriä koskeviin kysymyksiin. Kyselyssä vastataan myös kaverisuhteisiin ja kiusaamiseen liittyviin kysymyksiin. Laaja-alaiset erityisopettajat ovat luokanopettajan mukana kyselyn toteuttamisessa. Ilmapiirikyselyn tulokset käydään oppilaiden kanssa keskustellen läpi. Kyselyn perusteella luokka valitsee muutaman kehittämiskohteen lukuvuoden tavoitteeksi. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä vierailee luokassa ja nämä ilmapiirikyselyn tulokset käydään vielä läpi yhdessä luokan kanssa keskustellen. Mikäli kyselyssä käy ilmi, että luokassa esiintyy kiusaamista, asiaan puututaan luokanopettajan ja laaja-alaisen erityisopettajan johdolla. Tarvittaessa oppilashuoltoryhmä otetaan mukaan selvittelyyn. Kooste ilmapiirituloksista ja oppilashuollon keskustelusta lähetetään tiedoksi huoltajille.

KURAATTORIN ROOLI KIUSAAMISEN VASTAISESSA TYÖSKENTELYSSÄ

Opettajat voivat pyytää kuraattoria ideointiavuksi, kun he suunnittelevat kiusaamisen vastaista toimintaa luokkatasolla tai koko kouluyhteisössä (esim. Kiva-koulu -tunnit). Lisäksi opettajat voivat pyytää kuraattoria työpariksi esimerkiksi Kiva-tuntien vetämiseen tai huoltajatapaamisiin. Kuraattoria voi myös pyytää pitämään yksittäistä tuntia luokalle tai luokka-asteelle jostakin tietyistä aiheista, joita voivat olla esimerkiksi kiusaaminen, kaveritaidot, ryhmäyttäminen tai mielen hyvinvointi.

Koulussa opettajat ja muut aikuiset voivat konsultoida kuraattoria matalalla kynnyksellä, jos he haluavat pohtia kuraattorin kanssa yhdessä esimerkiksi sitä, onko kyse kiusaamisesta tai jostakin muusta. Lisäksi kuraattoria voi konsultoida pitkittyneissä kaverisuhdeongelmissa ja keskustella kuraattorin kanssa, onko kuraattorilla mahdollisuus pitää kaveritaitoryhmää kohdennetusti tietyille ryhmälle.

Oppilaalta on hyvä kysyä, tarvitseeko hän kiusaamiseen puuttumisen lisäksi keskusteluapua kuraattorilta, psykologilta tai terveydenhoitajalta, etenkin jos kyseessä on pitkään jatkunut kiusaaminen. Oppilaalla on mahdollisuus pyytää kuraattoria nimikkoaikaiseksi.

TERVEYDENHOITAJAN ROOLI KIUSAAMISEN VASTAISESSA TYÖSKENTELYSSÄ

Jokaisella luokka-asteella on vuosittain terveystarkastukset. Terveystarkastukset tekee terveydenhoitaja, paitsi 5. luokalla tarkastus toteutuu terveydenhoitajan ja koululääkärin yhteisvastaanottona. Terveystarkastuksissa kysytään kaikilta oppilailta, ovatko he kokeneet tai nähneet kiusaamista. Sen jälkeen keskustellaan usein siitä, miten toimia, jos on kohdannut kiusaamista. Tarvittaessa myös pohditaan yhdessä mitä kiusaaminen on ja milloin oppilas voi itse yrittää selvittää asiaa ja milloin on hyvä keskustella asiasta aikuisen kanssa.

Jos oppilasta kiusataan, terveydenhoitaja on yhteydessä opettajaan sekä lisäksi vanhempiin, jos oppilas on yksin vastaanotolla. Tilanteen mukaan terveydenhoitaja voi olla myös suoraan yhteydessä esimerkiksi KIVA -tiimiin, koulukuraattoriin, koulupsykologiin ja/tai erityisopettajiin.

Terveydenhoitaja käy vuosittain täyttämässä 5. luokkalaisten kanssa hyvinvointikartta nimisen terveys- ja hyvinvointikyselyn. Kyselyssä kysytään mm. kiusaamisesta, yksinäisyydestä sekä kouluviihtyvyydestä. Terveydenhoitaja näkee oppilaskohtaiset vastaukset, joita hän ottaa esille yhdessä koululääkärin kanssa 5. luokkalaisten terveystarkastuksissa. Lisäksi terveydenhoitaja koostaa koulukohtaiset tulokset, joita käydään läpi yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä. Tarvittaessa käydään läpi myös luokkakohtaisia tuloksia, jos näissä ilmenee jotain, mihin olisi syytä kiinnittää huomiota. Opettajat voivat halutessaan saada koosteen oman luokkansa tuloksista.

Kouluterveyskyselyt toteutetaan joka toinen vuosi 4. ja 5. luokkalaisille. Tuloksista saadaan koulukohtaista tietoa oppilaiden hyvinvoinnista. Terveydenhoitaja esittää tulokset yhteisölliselle oppilashuoltoryhmälle sekä tiedottaa koulun opettajia, oppilaita sekä huoltajia.

Tulosten perusteella voidaan havaita kouluun liittyviä vahvuuksia tai kehittämisen kohteita, esimerkiksi liittyen osallisuuteen, yksinäisyyden kokemukseen tai kiusatuksi tulemiseen.

KOULUPSYKOLOGIN ROOLI

Opettajat ja muut koulun aikuiset voivat konsultoida matalalla kynnyksellä psykologia erilaisissa oppilaiden hyvinvointiin ja luokan ilmapiiriin liittyvissä asioissa. Yksittäisen oppilaan asioihin liittyvä konsultointi tapahtuu nimettömästi, mikäli oppilaalta ja/tai huoltajalta ei ole vielä kysytty lupaa konsultointiin.

Opettajat voivat pyytää psykologia ideointiavuksi, kun he suunnittelevat oppilaiden hyvinvointia tukevaa toimintaa luokkatasolla tai koko kouluyhteisössä. Opettajat, kuraattori ja terveydenhoitaja voivat pyytää psykologia mukaan työpariksi esimerkiksi huoltajatapaamisiin. Psykologi voi myös vetää erilaisia oppilaiden hyvinvointia ja vuorovaikutustaitoja tukevia ryhmiä esimerkiksi kuraattorin tai erityisopettajan työparina.

Oppilaat ja huoltajat voivat olla matalalla kynnyksellä yhteydessä psykologiin kiusaamisasioissa. Oppilaan ei tarvitse miettiä, kehen koulun aikuiseen hänen tulisi ottaa ensiksi yhteyttä – mikäli psykologin tapaamisessa ilmenee, että myös esimerkiksi opettajan tai kuraattorin apua tarvittaisiin tilanteen selvittämiseksi ja oppilaan tukemiseksi, psykologi on heihin yhteydessä oppilaan luvalla.

Oppilaalta on hyvä kysyä, tarvitseeko hän kiusaamiseen puuttumisen lisäksi keskusteluapua kuraattorilta, psykologilta tai terveydenhoitajalta, etenkin jos kyseessä on pitkään jatkunut kiusaaminen. Oppilaalla on mahdollisuus pyytää psykologia nimikkoaikaiseksi.